

SAMO LJUBAV OSTAJE

...To je prava stvar koja se može dogoditi. I to je to pravo bogatstvo, bogato i vedro bogatstvo koje svakog jutra ponovo uz kavu dodirnem, a koje najviše nedostaje u mučnoj, sivoj svakodnevnici koja sve proguta, bez da i okom trepne.

Ako ga potražiš, možda ćeš uspjeti u ovome životu i obogatiti se.

Možda ćeš uspjeti pronaći - sreću!

Poznata mi je priča, kako ti iz dana u dan upravo to nedostaje, kako se nakupine slažu i gomilaju u tebi, a onda te prerastu. Izrastu u gorostasne nakupine, u grotesku na popločanom asfaltu i zatrpaju te. Ispod njih ostane zapomaganje, ni jauci se ne čuju, jer su nakupine nepropusne i tako obilate, umnožene i umrežene da ćeš tu i ostati do kraja života. Više kao sjećanje na život, neostvareni san o životu - ili prokletstvo koje bezobrazno zovemo život, bez trunke kritičnosti...

Saspemo u prah onaj početni san kojemu smo se radovali i kojega smo s početka života zamišljali i sasvim ozbiljno shvaćali, onda mu gradili maštu za sretan put, a zapravo već tada gledali za njim upitnim pogledom, otvorenom dušom koja me sada dočekuje nezacijeljena.

- Gledam te kako sada spuštaš poglede na novu stranicu, iščekuješ joj sadržaje s osmijehom koji je tu uvijek dok ulaziš u novi dan, novi događaj bilo čega nepoznatog...

Bilo čega što zatire i samu pomisao o uzaludnosti života koji mi se događa.

- Tko si ti kome se to događa? I tko je to između redova? - pitam, iznenađena bliskošću, u procijepu odlučnosti i kolebanja, i gotovo straha koji mi je krenuo iz grudi, a onda u trncima preplavio me preko rubova.

Potom su slijedila ta luda poznata, razarajuća pitanja:

Za koga? Čemu? I zašto?

Time sam, ne dočekavši odgovor, doista uletjela u novi dan.*

*

U P.S. nalazim:

- Ja sam Knjiga nemira, koje ne mogu iščitati, ne mogu dopustiti da ih odživim, ne mogu ih ni zaustaviti jer su u meni; ne pojavljuju se tek tako vidljivo na oličenoj površini, još manje se lagano uklanjaju, što više - sofisticirano se reproduciraju. Unutra se umnožavaju, uskaču sa mnom u dan sasvim ležerno, uvuku se u misli bez da ih tražim.

A misli kao misli - savršenstvo kompjutora nije im ni do koljena - upiju impuls pa rade i grade, traže neke odgovore na ono što je pohranjeno, ali i na ono što je na našem stupnju spoznanja sasvim bez pameti. I dijele prijekore, koje ne mogu akceptirati.*

*

A onda i ja u P. S. ostavljam nešto nejasno kao:

Od punine i praznine svijeta, od potrage za njima i izmirenjem istih u sebi, cipele mi se raspadaju. Bojim se da ću pri prvoj kiši ostati sasvim bez njih. Ali ništa za to, tko ih šljivi, mogu ja i bosa...

*

I ne planirajući neko dopisivanje, kasnije sam uvidjela da sam tim svojim «P.S.» zapravo započela i nevidljivo komuniciranje, dopisivanje s nekim koji mi se nazvao neobičnim imenom - Knjigom nemira.

Tu sam se prisjetila Pessoae i odmah zaključila da to nema nikakve veze s njim, jer on je... a na kraju krajeva on više i nije među živima.

Kako nije, odmah sam se ugrizla za jezik, kako nije kada sam nedavno čitala njegovu knjigu koja me se dojmila. Ako knjige žive, i autori žive. I tko uopće može tvrditi koji je oblik življenje, a koji nije...

Pijem kavu i lagano slušam radio.
...«gdje je nestao čovjek...
i može li tko reći gdje je put ka sreći...
da, mogu ti reći gdje je put ka sreći...
samo živi, samo budi, stoj na svjetlu
i doći će odgovori sami»...

Jednostavno! I tako složeno u isti mah.

A snijeg prši ravnicom, slaže ljepotu običnom jutru, ramenima mu klizi, prekriva čistoćom mnogu misao, izlzanu i nervoznu – onu koja se kaže kao putokaz... Taj pršić zgušnjava i prekriva.

- Ne možeš vratiti, ali možeš zapisati, - šapće mi na uho Ona koja pripovijeda, - i to je više zbog tebe, jer moje je sve u svakom dahu u meni pročišćeno i pomireno. I što ti više i treba.

- Ma ništa veliko, - vjeruj mi, samo bih htjela nekim osjećajima koji su kumulirani u meni, dati trag osobnosti koju su izgradili.

Pišući o svome životu ljudi obično imaju redosljed koji ih je pratio, počinju od početka ili od kraja, idu nekim suvislim slijedom. Ali što je početak, a što kraj? Ili gdje je početak, a gdje kraj? Ili – suvislost!

Suvislost je uglavnom napustila ovaj svijet, preselila se na druge planete već poprilično dugo. Kronologija u bilo kojem pravcu nije mjera intenziteta onoga što sam živjela i onoga što je slijedom toga ostalo u meni; stoga mi to moje iznutra - pred ovim što je izvana - nalaže drugačije.

Moj život je izlomljen i kao takav zahtijeva svoj slijed. Postoji jedno mjesto koje u meni traje lavinom, a događaj koji je oblikovao to mjesto, susretala sam kasnije doista u svakoj prilici, u svakom poslu, na svakom mjestu... jer našao mi se pratnjom na putu već na samom ishodištu željenog postignuća. Zato jutros uz osmijeh ove kave traži primat nad svim ostalim krpicama koje umataju moje godine.

Paradigmatski je za mnogo što kako je teklo i prema kraju i prema početku u mome životu pa upravo zbog te težine dopuštam lavini neka razvali dotrajale brane koje ometaju vodu da prirodno teče.

Možda vam neobično zvuči, osobito ovo «prema početku», ali tako doživljavam moj proživljeni život i kretanje u onom Beskraju kamo idem.

Time su moje nade nepotrošive, a sva gruba mjesta iz dana su u dan, potrošiva su i sporedna.

Ali! Istini za volju, trebalo je do toga stići, doseći vodu koja teče i vrijeme koje liječi.

U tome dosezanju i nije baš bajkovito bilo jer to što liječi trebalo je doseći preko vlastite kože, a poznato je da koža boli kada ju gule. Pa ipak, što je koža prema duši! I onda kada plače i onda kada se uzdiže. To i jest ono bitno, dio bitnoga što želim izreći bez prenemaganja.

- Ako duša umije bol oploditi - kao u školjki što je u biser oplodena, naše biće od beskraja izići će iz njenih okova. I to je sasvim moguća karta, ona koja donosi dobitnu kombinaciju. Provjerila sam, uvjerava Ona koja pripovijeda.

- Dubinu koju je dodirnula moja bol utopila sam u sretne bisere i pustila im da lete sve do beskraja. U povratku sam ih slagala, i puštala suncu da nad njima sja. Tako je izrasla moja cijela *kolajna*, - dopunjujem ovdje njenu otvorenost.

Baš kao lavina ostalo je to paradigmatičko mjesto u meni. I razaralo me do besvijesti. U svakoj prilici. Danju, noću. U snu, na javi.

Jutros mu obuvam cipele.

Toga dana, 2. srpnja 1984. samozvani suci – partijski moćnici su presuđivali. I dan je bio u tome stilu, u njihovoj maniri: kiša je ledeno šibala pod udarima vjetra – prolom se zbilo dok sam prolazila središnjim gradskim parkom, izlazeći potom na Zrinski trg, ondašnji Trg maršala Tita. Pravi prolom se zbilo - od kiše i vjetra bio je uragan. Šibao je moje misli nenaspavane i bose, potom je slagao u moju memoriju prljavo rublje politike koje sam morala stalno ispirati, jer nisam mogla s time živjeti.

Polu jedanaest, a nigdje nikoga, grad je ogoljen utonuo u mrak, sve se živo povuklo pred stihijom koja se obrušila nezapamćenom žestinom. Nikada prije ni poslije Koprivnica mi nije izgledala tako mala i jadna kao tada.

Prošla sam dakle parkom i preko Trga stigla na posao u Gradsku knjižnicu, gdje sam radila od 1981., ali tu hladnoću koja me tada obuzela nisam mogla dugo dugo izbrisati iz sebe. A moj odnos prema Koprivnici tih godina preslagivao se, upotpunjavao se, tek tada se počeo sasvim zaokruživati. Jer grad su ljudi, jedno drugome lice su i naličje.

- Oprosti Bože, ovim emocijama, dovoljno je samo svjedočiti, zar ne?

Objektivno svjedočiti, zaboravila si to reći, - šapuće mi moja Mandalina i dodaje: a za objektivno svjedočenje potreban je i odmak od događaja u više aspekata i stavovi - oni koji su čvrsto izgrađeni.

- Ma, nemoj daviti, nemoj više docirati u svakoj situaciji u svakom trenu kad nešto želim učiniti, onako po svoju, - otima se tom zagrljaju Ona koja pripovijeda, a ja sa strane slušam i ne želim se miješati u tuđe stvari da na kraju sve ne završi na moj račun.

- Moji stavovi su izgrađeni, a vremenski i emotivni ili bilo koji drugi odmak napokon je sazrio, - govori Ona koja pripovijeda, a govori glasom odmjerenim, samouvjereno, odlučno, gotovo da je ne prepoznajem.

Govori kao onaj koji se pomirio sa mnogo čime, jer je shvatio da su to samo trunčice hirovitog vječnog kretanja, metamorfoza njegova koja je jednim vrtlogom neciviliziranih, grubih odnosa zahvatila baš ovaj kraj i ljude. Ovdje u Koprivnici – u Podravini – u Hrvatskoj.

Slušam taj glas koji me ni u jednom trenu ne želi povrijediti, ma da nam linija razmišljanja ponekad zaikri, onako žustro, poduzetno, oči u oči. Stoga i nisam sigurna u njene riječi, pa ipak slušam ih, i potiču me, zapravo čini mi se da me potiču, kao ovaj snijeg i mirisi kave što se miješaju,

umnožavaju i vraćaju. Kao bjelina jutarnja koja se otvorila nad rubom šalice u prizivu daljine što počiva pod njenim pokrivačem.

Odlomak iz romana u tisku